

نقش سواد اطلاعاتی بر عملکرد منابع انسانی در سازمان های آموزشی

رمضان جهانیان^۱

سیده فریبا حسینی^۲

چکیده

این پژوهش به منظور مطالعه نقش سواد اطلاعاتی بر عملکرد منابع انسانی در سازمان های آموزشی باروش توصیفی از نوع همبستگی اجرا شد. جامعه آماری کلیه مدیران مدارس متوسطه اول در سال تحصیلی ۱۳۹۴-۱۳۹۳ استان قزوین به تعداد ۱۳۱ نفر بود. همچنین تعداد ۹۷ نفر براساس فرمول کوکران به صورت تصادفی سیستماتیک به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزارهای تحقیق یکی پرسشنامه ی تدوین شده براساس ۲۲ شاخصه ی برآیندی در ذیل ۵ استاندارد مندرج در «استاندارد قابلیت های سواد اطلاعاتی برای آموزش عالی» (ای سی آر ال، ۲۰۰۰) و دیگری پرسشنامه عملکرد منابع انسانی که محقق براساس استاندارد های عملکرد مدیران (قورچیان و محمودی، ۱۳۸۳) ساخته است. نتایج بدست آمده حاکی از آن است. بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی در سازمان های آموزشی در ابعاد وظایف ، اخلاق و ارزشهای ، مهارت ها ، ویژگیها ، نقشها و حصول نتیجه همبستگی مثبت و معنا داری وجود دارد.

واژه های کلیدی : سواد اطلاعاتی، عملکرد منابع انسانی، مدیران آموزشی

۱- دانشیار دانشکده روان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، کرج، ایران. (نویسنده مسئول)

ramezan.jahanian@gmail.com

۲- دانش آموخته کارشناسی ارشد، دانشکده روان شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج، کرج، ایران

sydeh.hosseini@yahoo.com

مقدمه:

ظهور عصر اطلاعات در کشور ما نیز همچون بسیاری از دیگر کشورها چالش های آشکار و پنهان بسیاری را موجب شده است. اثرات ناشی از امواج عظیم اطلاعات، پاره پاره شدن انبوهه ی اطلاعات جهانی است، انبوه های که اجزای بزرگ آن تنها در دسترس کسانی قرار می گیرد که دارای پول و یا وابستگی های قابل قبول سازمانی هستند. دسترسی به اطلاعات، حق و فرصتی است که همه باید از آن برخوردار باشند و بتوانند با استفاده از آن به پیشبرد زندگی خود کمک کنند. این پیشبرد در طلب رشد و توسعه ی شخصی و فردی است و یا متأثر از شرایط متحول اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه. پیشبرد استقلال اقتصادی و کیفیت حیات، نیازمند آگاهی یابی مادام العمر^۱ و روزآمد می باشد و بسیاری همه ی اینها رابه سواد اطلاعاتی و سطح سواد اطلاعاتی مرتبط می دانند. در دنیای امروز، تربیت یادگیرندگان مادام العمر را مأموریت محوری مراکز آموزش عالی می دانند، یعنی تربیت کسانی که پس از خروج از محدوده ی متعارف آموزشهای آکادمیک نیز بتوانند همچنان به خلاقیت ذهنی و فکری ادامه دهند و حتی بالاتر از آن بتوانند با استفاده از ذخیره شده ی پیشین و تلفیق آن با یافته های نو به سطح بالاتری از اطلاعات و دانش دست یابند. (طالبی و همکاران، ۱۳۹۰، ۱۵۰).

با گسترش جوامع اطلاعاتی مفهوم سواد از وجه سنتی خود به سواد اطلاعاتی که ملازم با سواد رایانه ای بلکه بسیار فراتر از آن است گسترش یافته و به عنوان یک قابلیت پایه برای کسانی که باید در گروه های آموزشی این جوامع مشارکت داشته باشند شناخته شده است (عصار، ۱۳۸۳، ۲۲۲).

عرصه های کاربرد فناوری واطلاعات وارتباطات با سرعت فزاینده ای در حال گسترش است وهمه ابعاد زندگی را در شکل های متفاوت آن دچار دگرگونی کرده است (عطاران، ۲۲۸، ۱۳۸۳).

امروزه در جوامع اطلاعاتی، سواد اطلاعاتی^۲ به عنوان یکی از ملزومات دسترسی آزاد شهروندان به اطلاعات، اهمیت خاصی یافته و در سیاستهای کلان این جوامع از جایگاه والایی برخوردار شده است. (نوروزی، ۱۳۸۳ ص ۵).

جهانیان(۱۳۹۱)یکی از شایستگی های مدیران در عرصه جهانی شده در قرن بیست و یکم را سواد اطلاعاتی می داند.

توانایی رایانه ها و امکانات بی مانندی که اینترنت دارد تحولات عظیمی درآموزش را موجب شده است. تحولاتی که برخلاقیت منابع انسانی افزوده و آن ها را در شناخت مسائل و بهره گیری از منابع به منظور حل مشکلات، توانا می سازد (حری، ۱۳۸۶ ص ۲۹).

---

^۱ . Humes

^۲.Information Literacy

ظهور جامعه‌ی اطلاعاتی، که انسان در آستانه‌ی ورود به آن قرار دارد، بزرگترین تحول اخیر تاریخ تمدن محسوب می‌شود. عصری که در آن، اطلاعات قدر است. موجی که تاثیر آن همه‌ی ابعاد زندگی انسان را در بر می‌گیرد و در این بین، تحول آموزش و پرورش، به دلیل وظیفه‌ی حساس تربیت نیروی انسانی شاخص مهم توسعه‌ی عصر کنونی، اهمیت ویژه‌ای یافته و همواره مورد توجه محافل علمی و فرهنگی قرار گرفته است (بردستانی، ۱۳۸۴).

در قرن حاضر، بیشترین تلاش جامعه‌پرداختن به دانش و تخصص فنی لازم برای یافتن، به کارگیری، و ارزیابی اطلاعات است ما در جامعه‌ای غنی از اطلاعات زندگی می‌کنیم که میزان اطلاعات و آگاهی مردم در آن هر سال بیشتر می‌شود (وبستر، ۱۳۸۳ ص ۴۸۵)

زاهدبابلان و رجبی (۱۳۹۰) در بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان، نشان دادند که میانگین سواد اطلاعاتی دانشجویان در پنج استاندارد سواد اطلاعاتی بالاتر از متوسط است.

صالحی و حاج یزاده (۱۳۸۹) در بررسی سواد عمومی کامپیوتری کارکنان دانشگاه‌های آزاد اسلامی، نشان داد که سواد عمومی کامپیوتری کارکنان دانشگاه‌های آزاد اسلامی استان مازندران در حد متوسط می‌باشد.

صیفوری و غفاری (۱۳۹۰) در بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویانی نشان دادند که میانگین نمره آشنایی با منابع اطلاعاتی چاپی و الکترونیکی ۳/۳۸ و استفاده از آن منابع ۳/۱۶ بود.

اصغر نیا (۱۳۸۸) در بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی بر مبنای استاندارد قابلیت‌های سواد اطلاعاتی برای آموزش عالی مصوب انجمن کتابخانه‌های دانشگاهی، دریافت که سواد اطلاعاتی دانشجویان در هر یک از استانداردها بالاتر از حد متوسط می‌باشد.

زندى روان (۱۳۸۶) در بررسی جامعه‌اطلاعاتی، شکل‌گیری و شاخصهای آن نشان داد که، نظامهای مختلف اقتصادی، سیاسی و اجتماعی برای حفظ ماندگاری خود نیاز به سواد اطلاعاتی دارند.

همت آبادی، موسی پورو حرّی (۱۳۸۶) در بررسی نظام برنامه‌ریزی متناسب با توسعه‌ی سواد اطلاعاتی نشان داد که پذیرش تحقق جامعه‌ی اطلاعاتی، ضرورت همراه شدن با تحول در عرصه‌ی آموزش و پرورش الزام مجبّر شدن تمام افراد به خصوص دانش‌آموزان از سال‌های اول تحصیل به مهارت سواد اطلاعاتی در راستای رسیدن به هدف یادگیری مادام‌العمر است.

زمانی (۱۳۸۲) در بررسی استانداردها سواد اطلاعاتی نشان داد که، مأموریت اصلی مؤسسات آموزش عالی، تربیت یادگیرندگان مادام‌العمر است. و سواد اطلاعاتی کلید اصلی یادگیری مادام‌العمر می‌باشد.

تریون^۳ (۲۰۰۹) در پژوهشی به ارزیابی سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان زبان فرانسه در بلژیک پرداخت. نتایج پژوهش او نشان داد، دانشجویان از نظر سواد اطلاعاتی سطح ضعیفی دارند.

پرین^۴ و همکاران (۲۰۰۸) نیز در تحقیقی که تحت عنوان مهارت های سواد اطلاعاتی دانشجویان قبل و بعد از آموزش انجام دادند، نتیجه گرفتند که گنجاندن آموزش های سواد اطلاعاتی در برنامه درسی ضرورتی جهت ارتقاء کیفیت دانش فارغ التحصیلان می باشد.

اندرسون^۵ (۲۰۰۶) در بررسی نقش اینترنت در بهبود عملکرد اعضای هیأت علمی نشان داد که استفاده از اینترنت تجربه های آموزشی را بهبود بخشیده و خلاقیت علمی را افزایش می دهد.

اوزلم و آتیلدان^۶ (۲۰۰۶) که اکثر اعضای هیئت علمی ۲۶ دانشکده مورد بررسی از وجود کتابخانه دیجیتال مطلع بودند و بسیاری از آنان از پایگاههای اطلاعاتی استفاده می کردند. این پژوهش هم چنین نشان داد که به منظور تشویق به استفاده بیشتر از پایگاه های اطلاعاتی نیاز به صرف تلاش بیشتری است و دستیاران محققان از نظر استفاده از پایگاههای اطلاعاتی بعد از دانشجویان و استادان قرار داشتند.

برونسکی^۷ (۲۰۰۴) در پژوهشی که در میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا انجام داد به این نتیجه رسید که در این کشورها با توجه به این که شباهتهای فرهنگی وجود دارد، به دلیل درجه توسعه فن آوری اطلاعات و تفاوت زبان، مدل سواد اطلاعاتی متفاوت است که همین میزان اثربخشی مدل سواد اطلاعاتی را در ارزیابی ها تحت تأثیر قرار می دهد.

زارعی زوارکی^۸ (۲۰۰۴) نیز در یافت که بین جنسیت، سن، نوع آموزش، رشته تحصیلی، تجربه پژوهشی استادان و میزان استفاده از ارتباطات شبکه ای رابطه معناداری وجود دارد.

گارسیا^۹ و همکاران (۲۰۰۴) نشان داد که، همبستگی منفی و معناداری بین میزان موانع موجود در مسیر استفاده از اینترنت و میزان استفاده اعضای هیأت علمی از این فن آوری وجود دارد.

---

3 - Thirion

2- Perrine

3- Anderson

4- Ozlem & Atildan

5- Bronesky,

6- ZareiiZavaraki,

7- Garcia

برادشو^{۱۰} (۲۰۰۱) نشان داده که استفاده از اینترنت در میان پژوهشگران دانشگاه ها در حال رشد است زیرا که موجب صرفه جویی در تلاشها و زمان پژوهشگران شده است. مور^{۱۱} (۲۰۰۰) نشان داد که اگر چه آموزش مهارت های سواد اطلاعاتی برای معلمان مدارس یک ضرورت است، اما این امر به درستی در محتوای درسی گنجانده نشده است. با توجه به آنچه گذشت پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به سئولات زیر است:

- بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی، در مدارس متوسطه رابطه وجود دارد.
- بین سواد اطلاعاتی بر عملکرد منابع انسانی در بعد وظایف در مدارس متوسطه، رابطه وجود دارد.
- بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی در بعد اخلاق و ارزشهای آن ها در مدارس متوسطه ف رابطه وجود دارد.
- بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی در بعد مهارت ها در مدارس متوسطه، رابطه وجود دارد.
- بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی در بعد ویژگیها در مدارس متوسطه، رابطه وجود دارد.
- بین سواد اطلاعاتی بر عملکرد منابع انسانی در بعد نقشها در مدارس متوسطه، رابطه وجود دارد.
- بین سواد اطلاعاتی بر عملکرد منابع انسانی در بعد عملکرد حصول نتیجه در مدارس متوسطه، رابطه وجود دارد.

روش تحقیق

این پژوهش به منظور مطالعه نقش سواد اطلاعاتی بر عملکرد منابع انسانی در سازمان های آموزشی باروش توصیفی از نوع همبستگی اجرا شد. جامعه آماری کلیه مدیران مدارس متوسطه اول در سال تحصیلی ۱۳۹۴-۱۳۹۳ استان قزوین به تعداد ۱۳۱ نفر بود. همچنین تعداد ۹۷ نفر براساس فرمول کوکران به صورت تصادفی سیستماتیک به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. ابزارهای تحقیق به شرح زیر می باشد:

۱- پرسشنامه سواد اطلاعاتی: پرسشنامه ی تدوین شده براساس استاندارد قابلیت های سواد اطلاعاتی برای آموزش عالی^{۱۲} (ACR, 2000)^{۱۳}: این پرسشنامه از ۱۰۰ پرسش بسته بر اساس درجه بندی لیکرت تشکیل شده است که توسط قاسمی و همکاران (۱۳۸۶) بر اساس استاندارد قابلیت های سواد اطلاعاتی برای آموزش

1-Brodshow,

2-Mor,

¹². Information Literacy Competency Standards for Higher Education

¹³. Association of College & Research Libraries. Avail

عالی (ACR, 2000) ساخته شده است. بدین منظور ابتدا استاندارد مذکور توسط محققان به فارسی ترجمه شده و این ترجمه به تأیید انجمن کتابخانه های دانشکده ای و پژوهشی (که تدوین کننده ی استانداردهای مذکور می باشد)، رسیده است. اعتبار صوری و محتوایی این آزمون در مطالعه قاسمی و همکاران (۱۳۸۶) خوب ارزیابی شده است و تحلیل عاملی ماده های این آزمون نشاندهنده اعتبار سازه این آزمون می باشد. همچنین جهت بررسی پایایی این آزمون با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، مشاهده شد که آلفای هر یک از شاخصه ها، بالای ۰/۶۵ است و آلفای کل پرسشنامه بیش از ۰/۹۸ می باشد (قاسمی و همکاران، ۱۳۸۶). در پژوهش حاضر نیز ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۷ محاسبه شد.

هر یک از استانداردها به سنجش یک قابلیت عام، و هر یک از شاخص ها به سنجش حوزه ی محدودتری از آن قابلیت عام به شرح جدول شماره (۱) می پردازند.

جدول شماره ۱: استانداردهای مورد بررسی و قابلیت مورد سنجش در هر استاندارد

شماره استاندارد	قابلیت های مورد نظر در استاندارد
استاندارد ۱	تشخیص ماهیت و گسترده ی اطلاعات موردنیاز
استاندارد ۲	دستیابی مؤثر و کارآمد به اطلاعات موردنیاز
استاندارد ۳	ارزیابی منتقدانه اطلاعات و مآخذ آن و تلفیق اطلاعات انتخاب شده با مبنای دانشی و نظام ارزشی فرد
استاندارد ۴	استفاده مؤثر از اطلاعات برای انجام یک مقصود خاص، به صورت انفرادی یا به عنوان عضوی از یک گروه
استاندارد ۵	درک بسیاری از موضوعات اقتصادی، حقوقی، و اجتماعی مربوط به استفاده از اطلاعات و رعایت اصول اخلاقی و قانونی در دسترسی به اطلاعات و استفاده از آن

۲- پرسشنامه عملکرد منابع انسانی که محقق براساس استاندارد های عملکرد مدیران (قورچیان و محمودی، ۱۳۸۳) ساخته است. این پرسشنامه به منظو بررسی عملکرد منابع انسانی طراحی و تدوین شده و تعداد سوالات آن ۴۰ عدد در شش بعد عملکرد، وظایف مدیران با زیر مولفه های (برنامه ریزی درسی، رهبری آموزشی، سازماندهی، نظارت، ارزشیابی، امور اداری و اجرایی، تامین احتیاجات یادگیری، توسعه حرفه ای، ارتقای کیفیت زندگی و جذب مشارکت) از سوالهای ۱۰-۱، مهارتها با زیر مولفه ای (مهارتهای انسانی، اداراکی، فنی، حل

مسئله و هدف گذاری)) از سوالهای ۱۱-۱۵، ارزشها و اخلاق با زیر مولفه‌های (ایمان و اعتقاد، اخلاق اسلامی، مسولیت پذیری و تعهد کاری، ارزش‌های فرهنگی، تقویت فضای معنوی، ایجاد فرهنگ سازمانی، عدالت و انصاف)) از سوال ۱۶-۲۲، نقشها با زیر مولفه‌های (تصمیم گیری، اطلاعاتی، ارتباطی، مدیریت بحران، نقش مشاوره‌ای، مدیریت تغییر)) از سوالهای ۲۳-۲۹ ویژگیها با زیر مولفه‌ای (سلامتی، بردباری، ایجاد انگیزه، خلاقیت و نوع اوری، خطر پذیری، استعداد، خود مدیریتی، سازگاری) ۳۰-۳۷ عملکرد حصول نتیجه با زیر مولفه‌ای (کفیت و کمیت عملکرد، اثر بخشی و کارایی) ۳۸-۴۰ تنظیم شده که گزاره‌های آن با مقیاس طیف لیکرت تشکیل یافته است. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۸ محاسبه شد.

تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS در دو سطح توصیفی بخش آمار توصیفی از جدول توزیع فراوانی و درصد، نمودار و شاخص‌های مرکزی و پراکندگی داده‌ها و در بخش آمار استنباطی از آزمون‌های ضریب همبستگی اسپیرمن، آزمون رگرسیون چند متغیره و آزمون کولموگروف - اسمیرنوف برای نرمال بودن توزیع داده‌ها استفاده شده است.

یافته های پژوهش

جدول شماره ۲: شاخص های مرکزی و پراکندگی متغیرها

متغیرها	حداقل نمره	حداکثر نمره	میانگین	انحراف معیار	واریانس
سواد اطلاعاتی	۳۱۰	۴۳۵	۳۹۷.۳	۳۱.۴۰	۹۸۶.۱۳
عملکرد مدیران	۱۲۰	۲۰۰	۱۸۳.۲۴	۱۹.۹۷	۳۹۸.۷۹
اخلاق و ارزشها	۱۵	۳۵	۳۱.۲۹	۴.۷۱	۲۲.۱۷
نقش مدیران	۲۱	۳۵	۰۱.۳۲	۷۷.۳	۲۴.۱۴
ویژگی های مدیران	۱۸	۴۰	۳۶.۰۵	۵.۲۳	۲۷.۳۴
مهارت ها	۱۳	۲۵	۲۲.۸۹	۲.۸۵	۸.۱۱
عملکرد حصول نتیجه	۹	۱۵	۲۲.۱۴	۴۵.۱	۰۹.۲
وظایف مدیران	۱۳	۲۵	۲۲.۸۱	۲.۸۵	۸.۱۱

نتایج نشان می دهد که میانگین متغیر های سواد اطلاعاتی، عملکرد مدیران، وظایف مدیران، اخلاق و ارزشهای مدیران، نقش، ویژگی ها و عملکرد حصول نتیجه به ترتیب برابر با ۳۹۷.۳، ۱۸۳.۲۴، ۲۲.۸۱، ۳۱.۲۹، ۲۳.۵، ۲۲.۸۹ و ۱۴.۲۲ است و انحراف معیار این متغیر ها به ترتیب برابر با ۴۰.۱۹، ۹۷.۲، ۸۵.۴، ۷۱.۳، ۷۷.۳، ۲۳.۵، ۸۵.۲ و ۴۵.۱ است.

۱- بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی، مدیران آموزشی متوسطه رابطه وجود دارد. جدول شماره ۳: آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن مربوط به فرضیه اول

	عملکرد	سواد اطلاعاتی
ضریب همبستگی	.269**	1.000
سواد	.008	.
سطح معناداری اطلاعاتی	96	97
تعداد	1.000	.269**
ضریب همبستگی اسپیرمن	.	.008
سطح معناداری عملکرد	96	96
تعداد		

نتایج مندرج در جدول فوق نشان می دهد که میزان ضریب همبستگی برابر با $r=0/269$ و سطح معناداری $sig = 0/008$ است.

چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای $0/01$ کوچکتر است در نتیجه فرض صفر رد می گردد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که با اطمینان ۹۹ درصد بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی، مدیران آموزشی متوسطه اول رابطه معنی داری وجود دارد.

۲- بین سواد اطلاعاتی بر عملکرد منابع انسانی، مدیران در بعد وظایف در مدارس متوسطه، رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۴: آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن مربوط به فرضیه دوم

		وظایف سواد اطلاعاتی	
همبستگی ضریب اسپیرمن سواد	همبستگی ضریب اسپیرمن سواد	1.000	.286**
سطح معناداری اطلاعاتی	سطح معناداری اطلاعاتی	.	.005
تعداد	تعداد	97	96
همبستگی ضریب اسپیرمن	همبستگی ضریب اسپیرمن	.286**	1.000
وظایف	سطح معناداری	.005	.
تعداد	تعداد	96	96

نتایج مندرج در جدول فوق نشان می دهد که، میزان ضریب همبستگی برابر با $r=0/286$ و سطح معناداری $sig = 0/005$ است.

چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای $0/01$ کوچکتر است در نتیجه فرض صفر رد می گردد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که با اطمینان ۹۹ درصد بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی مدیران و وظایف آن ها به عنوان یکی از مؤلفه های عملکرد مدیران آموزشی رابطه معنی داری وجود دارد.

۳- بین سواد اطلاعاتی بر عملکرد منابع انسانی، مدیران در بعد مهارت ها در مدارس متوسطه، رابطه وجود دارد. جدول شماره ۵: آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن مربوط به فرضیه سوم

		سواد اطلاعاتی	مهارت ها
همبستگی ضریب	اسپیرمن سواد	1.000	.212*
سطح معناداری اطلاعاتی		.	.037
تعداد	ضریب همبستگی اسپیرمن	97	97
همبستگی ضریب	اسپیرمن مهارت ها	.212*	1.000
سطح معناداری		.037	.
تعداد		97	97

نتایج مندرج در جدول فوق نشان می دهد که، میزان ضریب همبستگی برابر با $r=0/212$ و سطح معناداری $sig = 0/037$ است.

چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای $0/05$ کوچکتر است در نتیجه فرض صفر رد می گردد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که با اطمینان ۹۵ درصد بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی مدیران و مهارت های آن ها، به عنوان یکی از مؤلفه های عملکرد مدیران آموزشی رابطه معنی داری وجود دارد.

۴- بین سواد اطلاعاتی بر عملکرد منابع انسانی، مدیران در بعد اخلاق و ارزشها در مدارس متوسطه، رابطه وجود دارد؟

جدول شماره ۶: آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن مربوط به فرضیه چهارم

		سواد اطلاعاتی	خلاق و ارزشها
سواد اطلاعاتی	ضریب همبستگی اسپیرمن	1.000	.167
	سطح معناداری	.	.102
ضریب همبستگی اسپیرمن	تعداد	97	97
	ضریب همبستگی اسپیرمن و اخلاق ارزشها	.167	1.000
سواد اطلاعاتی	سطح معناداری	.102	.
	تعداد	97	97

نتایج مندرج در جدول فوق نشان می دهد که، میزان ضریب همبستگی برابر با $r=0/167$ و سطح معناداری $sig = 102$ / 0 است.

چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای $0/05$ بزرگتر است در نتیجه فرض صفر تایید می گردد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که با اطمینان ۹۵ درصد بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی، مدیران و اخلاق و ارزش های آن ها، به عنوان یکی از مؤلفه های عملکرد مدیران آموزشی رابطه معنی داری وجود ندارد.

۵- بین سواد اطلاعاتی بر عملکرد منابع انسانی، مدیران در بعد نقشها در مدارس متوسطه، رابطه وجود دارد؟
جدول شماره ۷: آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن مربوط به فرضیه پنجم

		سواد اطلاعاتی	نقش ها

همبستگی	ضریب	1.000	.319**
اسپیرمن سواد			
سطح معناداری اطلاعاتی		.	.001
ضریب همبستگی	تعداد	97	97
اسپیرمن	همبستگی	.319**	1.000
	اسپیرمن		
نقش ها	سطح معناداری	.001	.
	تعداد	97	97

نتایج مندرج در جدول فوق نشان می دهد که میزان ضریب همبستگی برابر با $r=0/319$ و سطح معناداری $sig = 0/001$ است.

چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای $0/01$ کوچکتر است در نتیجه فرض صفر رد می گردد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که با اطمینان ۹۹ درصد بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی، مدیران و نقش های آن ها، به عنوان یکی از مؤلفه های عملکرد مدیران آموزشی رابطه معنی داری وجود دارد.

۶- بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی، مدیران و ویژگی های آن ها، به عنوان یکی از مؤلفه های عملکرد مدیران آموزشی رابطه معنی داری وجود دارد؟

جدول شماره ۸: آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن مربوط به فرضیه ششم

	ویژگی ها	سواد اطلاعاتی
همبستگی	ضریب	1.000
ضریب همبستگی	اسپیرمن سواد	.140
اسپیرمن	سطح معناداری اطلاعاتی	.172
	تعداد	97

همبستگی	ضریب	.140	1.000
اسپیرمن			
ویژگی ها			
سطح معناداری		.172	.
تعداد		97	97

نتایج مندرج در جدول فوق نشان می دهد که، میزان ضریب همبستگی برابر با $r=0/140$ و سطح معناداری sig $0/172 =$ است.

چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای $0/05$ بزرگتر است در نتیجه فرض صفر تایید می گردد. بنابراین می توان نتیجه گرفت که با اطمینان ۹۹ درصد بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی، مدیران و ویژگی های آن ها، به عنوان یکی از مؤلفه های عملکرد مدیران آموزشی رابطه معنی داری وجود ندارد.

۷- بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی، مدیران و عملکرد حصول نتیجه آن ها، به عنوان یکی از مؤلفه های عملکرد مدیران آموزشی رابطه معنی داری وجود دارد؟

جدول شماره ۹: آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن مربوط به فرضیه هفتم

		سواد اطلاعاتی	حصول نتیجه
همبستگی	ضریب	1.000	.304**
اسپیرمن سواد			
سطح معناداری اطلاعاتی		.	.002
تعداد	ضریب	97	97
همبستگی	ضریب	.304**	1.000
اسپیرمن حصول			
سطح معناداری نتیجه		.002	.
تعداد		97	97

نتایج مندرج در جدول فوق نشان می دهد که، میزان ضریب همبستگی برابر با $r=0/304$ و سطح معناداری sig = 0/002 است.

چون سطح معناداری محاسبه شده از آلفای 0/01 کوچکتر است در نتیجه فرض صفر رد می گردد بنابراین می توان نتیجه گرفت که با اطمینان 99 درصد بین سواد اطلاعاتی مدیران و عملکرد حصول نتیجه آن ها، به عنوان یکی از مؤلفه های عملکرد مدیران آموزشی رابطه معنی داری وجود دارد.

بحث و نتیجه گیری:

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که، بین سواد اطلاعاتی و عملکرد منابع انسانی در سازمان های آموزشی در ابعاد وظایف، اخلاق و ارزشهای، مهارت ها، ویژگیها، نقشها و حصول نتیجه همبستگی مثبت و معنا داری وجود دارد. مقایسه این نتایج با یافته های تحقیقات قبلی به شرح زیر همخوانی دارد:

زندگی روان (۱۳۸۶) در بررسی جامعه اطلاعاتی، شکل گیری و شاخصهای آن نشان داد که، نظامهای مختلف اقتصادی، سیاسی و اجتماعی برای حفظ ماندگاری خود نیاز به سواد اطلاعاتی دارند. همت آبادی، موسی پورو حرّی (۱۳۸۶) در بررسی نظام برنامه ریزی متناسب با توسعه ی سواد اطلاعاتی نشان داد که پذیرش تحقق جامعه ی اطلاعاتی، ضرورت همراه شدن با تحول در عرصه ی آموزش و پرورش الزام مجهز شدن تمام افراد به خصوص دانش آموزان از سال های اول تحصیل به مهارت سواد اطلاعاتی در راستای رسیدن به هدف یادگیری مادام العمر است. زمانی (۱۳۸۲) در بررسی استانداردها سواد اطلاعاتی نشان داد که، مأموریت اصلی مؤسسات آموزش عالی، تربیت یادگیرندگان مادام العمر است. و سواد اطلاعاتی کلید اصلی یادگیری مادام العمر می باشد. تریون (۲۰۰۹) در پژوهشی به ارزیابی سطح سواد اطلاعاتی دانشجویان زبان فرانسه در بلژیک پرداخت. نتایج پژوهش او نشان داد، دانشجویان از نظر سواد اطلاعاتی سطح ضعیفی دارند. پیرین و همکاران (۲۰۰۸) نیز در تحقیقی که تحت عنوان مهارت های سواد اطلاعاتی دانشجویان قبل و بعد از آموزش انجام دادند، نتیجه گرفتند که گنجانیدن آموزش های سواد اطلاعاتی در برنامه درسی ضرورتی جهت ارتقاء کیفیت دانش فارغ التحصیلان می باشد. اندرسون (۲۰۰۶) در بررسی نقش اینترنت در بهبود عملکرد اعضای هیأت علمی نشان داد که استفاده از اینترنت تجربه های آموزشی را بهبود بخشیده و خلاقیت علمی را افزایش می دهد. اوزلم و آتیلدان (۲۰۰۶) در بررسی میزان استفاده اعضای هیأت علمی دانشگاه آنکارا از کتابخانه دیجیتال نشان داد که اکثر اعضای هیئت علمی ۲۶ دانشکده مورد بررسی از وجود کتابخانه دیجیتالی مطلع بودند و بسیاری از آنان از پایگاههای اطلاعاتی استفاده می کردند. این پژوهش هم چنین نشان داد که به منظور تشویق به استفاده بیشتر از پایگاه

های اطلاعاتی نیاز به صرف تلاش بیشتری است و دستیاران محققان از نظر استفاده از پایگاههای اطلاعاتی بعد از دانشیاران و استادان قرار داشتند. برونسکی (۲۰۰۴) در پژوهشی که در میان کشورهای عضو اتحادیه اروپا انجام داد به این نتیجه رسید که در این کشورها با توجه به این که شباهتهای فرهنگی وجود دارد، به دلیل درجه توسعه فن آوری اطلاعات و تفاوت زبان، مدل سواد اطلاعاتی متفاوتی است که همین میزان اثربخشی مدل سواد اطلاعاتی را در ارزیابیها تحت تأثیر قرار می دهد. زارعی زوارکی (۲۰۰۴) نیز دریافت که بین جنسیت، سن، نوع آموزش، رشته تحصیلی، تجربه پژوهشی استادان و میزان استفاده از ارتباطات شبکه ای رابطه معناداری وجود دارد. گارسیا و همکاران (۲۰۰۴) نشان داد که همبستگی منفی و معناداری بین میزان موانع موجود در مسیر استفاده از اینترنت و میزان استفاده اعضای هیأت علمی از این فن آوری وجود دارد. برادشو (۲۰۰۱) نشان داده که استفاده از اینترنت در میان پژوهشگران دانشگاه ها در حال رشد است زیرا که موجب صرفه جویی در تلاشها و زمان پژوهشگران شده است. مور (۲۰۰۰) نیز نشان داد که اگر چه آموزش مهارت های سواد اطلاعاتی برای معلمان مدارس یک ضرورت است، اما این امر به درستی در محتوای درسی گنجانده نشده است

منابع

- بردستانی، مرضیه (۱۳۸۳)، بررسی سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز در: آموزش استفاده کنندگان و توسعه ی سواد اطلاعاتی در کتاب خانه ها و مراکز اطلاع رسانی، مجموعه مقالات همایش، سازمان کتاب خانه ها، موزه ها و مراکز اسناد استان قدس رضوی، ص، ۴۹۴-۱۶
- حرّی، عباس (۱۳۸۶) نظام برنامه ریزی درسی متناسب با توسعه سواد اطلاعاتی، فصلنامه برنامه درسی شماره ۴ ص ۴۸-۲۹
- طالبی، بهنام و همکاران (۱۳۹۰) ارائه آموزش مهارتهای سواد اطلاعاتی در برنامه های درسی آموزش عالی، فصلنامه علوم تربیتی، سال چهارم، شماره ۱۴، ص ۱۵۰-۱۲۷
- عصار، فریده (۱۳۸۳) سواد اطلاعاتی در کتابخانه و مراکز اطلاعاتی، مجموعه مقالات [همایش آموزش استفاده کنندگان و توسعه سواد اطلاعاتی در کتابخانه ها، مراکز اطلاع رسانی و موزه ها](#)، مرکز اسناد استان قدس رضوی، ص، ۲۲۲-۲۱۵
- عطاران، محمد (۱۳۸۳) جهانی شدن، فناوری اطلاعات و تعلیم و تربیت، تهران: موسسه ی توسعه ی فناوری آموزشی مدارس هوشمند.

قاسمی، علی حسین؛ دیانی، محمد حسین؛ داورپناه، محمدرضا؛ شعبانی ورکی، بختیار (۱۳۸۶). هنجاریابی استاندارد قابلیت های سواد اطلاعاتی (ای سی آر ال) برای جامعه دانشگاهی ایران. مطالعات تربیتی و روان شناسی، مجله دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، ۸ (۳): ۷۵-۹۸.

نوروزی، عبدالرضا (۱۳۸۳) سیاستهای سواد اطلاعاتی در جوامع اطلاعاتی، مجموعه مقالات همایش آموزش استفاده کنندگان و توسعه سواد اطلاعاتی در کتابخانه ها، مراکز اطلاع رسانی و موزه ها، مرکز اسناد استان قدس رضوی، ص ۵

ویستر، فرانک (۱۳۸۳) نظریه های جامعه اطلاعاتی، ترجمه ی اسماعیل قدیمی، چاپ دهم، تهران: قصیده سرا. جهانیان، رمضان (۱۳۹۱). شایستگی های مدیران در عرصه جهانی شده در قرن بیست و یکم، تهران: انتشارات، سازمان مدارس آزاد اسلامی سما، انتشارات پیام سما، چاپ اول.

قورچیان، نادر علی و محمودی، امیر حسین (۱۳۸۳). تدوین استانداردهای عملکرد مدیران آموزشی دوره راهنمایی و ارائه الگوی مناسب، فصلنامه نوع آوری آموزش، سال سوم، شماره ۸، ص ۱۱۲

صالحی، محمد و حاجی زاده، محمد. (۱۳۸۹) بررسی سواد عمومی کامپیوتری کارکنان دانشگاه های آزاد اسلامی استان مازندران. فصلنامه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۱ و ۱، ۵۳-۳۹
زندى روان، نرگس (۱۳۸۶) جامعه اطلاعاتی شکل گیری شاخص های آن - نشریه فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی، ص، ۱۴۸

زمانی، عشرت (۱۳۸۲) استانداردهای سواد اطلاعاتی، فصلنامه سواد اطلاعاتی ۱۹، ۱ و ۲، ص، ۴۱-۳۴ و ۲۲۸-۲۱۳

زاهدبابلان، عادل و رجبی، سوران. (۱۳۹۰). بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان. نشریه علمی پژوهشی فناوری آموزش ۵ و ۴، ص، ۳۱۷-۳۰۹

صیفوری، ویدا و غفاری، سعید. (۱۳۹۰). بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان سال آخر دوره کارشناسی دانشگاه رازی کرمانشاه، پایان نامه کارشناس ارشد.

همت آبادی، زهرا، موسی پور، نعمت اله و حری، عباس (۱۳۸۶) نظام برنامه ریزی متناسب با توسعه سواد اطلاعاتی، فصلنامه برنامه درسی ۱-۴ و ص، ۴۸-۲۹

اصغر نیا، فاطمه (۱۳۸۸) بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده علامه طباطبایی برمبنای «استاندارد قابلیت های سواد اطلاعاتی» مصوب انجمن کتابخانه های دانشگاهی و تحقیقاتی (ای. سی. ار. .

ال). پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم اطلاع رسانی دانشگاه علامه طباطبایی ، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.

Anderson. S. (2006). The evaluation of higher education in chin: A storied experiences of internet usage by student and faculty. Retrieved from ,p,81-82

Thirion, P. (2009). Information in literacy in students entering higher education in French speaking community of Belgium: Lessons learned from an evaluation. IFLA Journal, 35.2152-170.

Perrine, C., Hossain, D., & Cumming, K. (2008). Nursing students information literacy skills prior to and after information literacy instruction. International lifelong learning conference, Life learning: Reflecting

Ozlem, B. & Atildan, D. (2006). An evaluation of faculty of the digital library at Ankara university, Turkey. The Journal of Academic Librarianship, 32(1), 86-93

Bronesky, D. (2004). A new schema for information literacy provement inEus countries. J. of Information Management, 5(4), 273-279.

ZareiiZavaraki, E. (2004). Association on use of network communication with background characteristics of faculty teacher. Proceeding of ED-MEDIA, World Conference on Educational Multimedia Hypermedia and Lugarno, Switzerland

Garcia, J., Wingenbach, G., & Hamilton, W. (2004). Internet use in the Texas Mexico initiative. Proceedings of the 20th Annual Conference of the Association for Internationl.

Brodshow, K. K. (2001). Internet research: The use of internet in major and minor research. Journal of Information Science

Mor, P. (2000). Learning to gather: Staff development for information literacy education in and research. Wagga. New South wales: Charles strut

The Role of information literacy on human resource performance at training organizations

Ramezan Jahanian^{14*} Seide fariba Hoseini¹⁵

1-Associate Professor, Faculty of Psychology, Islamic Azad University, Karaj Branch, Karaj, Iran.

2- MSc. Student , Faculty of Psychology, Islamic Azad University, Karaj Branch, Karaj, Iran.

Abstract

This research is done with descriptive method in correlation way, to study the role of information literacy on human resource performance at training organizations. The Population was 131 people from all high school managers at Qazvin province in the academic year of 2014-2015.

Also 97 people were selected as sample on the basis of Cochran formula which was chosen systematic randomly.

The research has two tools which are: One compiled questionnaire based on 22 outcome criteria under 5 standards which inserted at "Information Literacy Competency Standards for Higher Education" (ACRL, 2000) and the other is human resource performance questionnaire which is based on standards of managers performance that made by researcher. (Ghourchianand Mahmoud, 2005).

The results indicate that there is a significant positive correlation between information literacy and human resource performance at training organizations in the aspects of the duties, ethics, values, skills, attributes, roles and result.

Key words: Information literacy, The performance of human resources, Training managers

---

*Corresponding Author, Email: ramezan.jahanian@gmail.com